

TEZA:

Podstawą rozstrzygnięcia zwrotu wydatków na rzecz obwinionego, związanego z ustanowieniem obrońcy, w przypadku orzeczenia uniewinniającego lub umorzenia postępowania, stanowi art. 632 k.p.k. w zw. z art. 74¹ ustawy o radcach prawnych. Zastosowanie mają stawki minimalne za prowadzenie spraw karnych, na podstawie §15 ust. 1 rozp. Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie.

POSTANOWIENIE
z dnia 12 maja 2022 r.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie
w składzie:

Przewodniczący: SWSD Krzysztof Górecki /sprawozdawca/

Sędziowie: SWSD Sławomir Pilipic
SWSD Wiesław Kmiotek

Protokolant: Piotr Ciepiński

po rozpoznaniu w dniu 12 maja 2022 r. na posiedzeniu sprawy radcy prawnego J. K.,
nr wpisu (...)

z powodu zażalenia obrońcy obwinionego na pkt II orzeczenia Okręgowego Sądu
Dyscyplinarnego OIRP z dnia 15 grudnia 2021 r., sygn.. akt: OSD-28/21 o kosztach
postępowania:

1. zmienia pkt II postanowienia Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego OIRP z dnia 15
grudnia 2021 r., sygn. akt: OSD-28/21 w ten sposób, że otrzymuje on brzmienie:
„II. zasądza od Okręgowej Izby Radców Prawnych na rzecz obwinionego zwrot kosztów
obrony w kwocie 840 (osiemset czterdzieści) zł”
2. zmienia postanowienie Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego OIRP z dnia 15 grudnia
2021 r., sygn. akt: OSD-28/21 w ten sposób, że dodaje pkt III o brzmieniu:
„III. koszty postępowania ponosi Okręgowa Izba Radców Prawnych ”
3. zasądza od Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie na rzecz obwinionego
koszty obrony w postępowaniu zażaleniowym w kwocie 840 (osiemset czterdzieści)
zł

4. koszty postępowania zażaleniowego ponosi Krajowa Izba Radców Prawnych w Warszawie.

Uzasadnienie

W dniu 15 grudnia 2021 r. Okręgowy Sąd Dyscyplinarny OIRP w sprawie OSD-28/21 wydał postanowienie o umorzeniu postępowania wobec radcy prawnego J. K., obwinionego o popełnienie deliktów dyscyplinarnych określonych w art. 64 ustawy o radcach prawnych w zw. z art. 6, art. 8 i art. 44 ust. 1 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, art. 64 ustawy o radcach prawnych w zw. z art. 6, art. 8, art. 37 ust. 2 i 3 i art. 44 ust. 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego oraz art. 64 ustawy o radcach prawnych w zw. z art. 6, art. 8, art. 36 ust. 1 i 2, art. 37 ust. 2, 3 i 4 i art. 43 ust. 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego w zw. z § 3 ust. 1 i 2 Regulaminu wykonywania zawodu radcy prawnego. Przyczyną umorzenia było wystąpienie ujemnej przesłanki procesowej, o której mowa w art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. w zw. z art. 74¹ ustawy o radcach prawnych - przedawnienie karalności obu zarzucanych czynów. W pkt II Sąd dyscyplinarny I instancji na podstawie art. 632a k.p.k. w zw. z art. 74¹ ustawy o radcach prawnych obciążył obwinionego kosztami postępowania dyscyplinarnego i zasądził od niego na rzecz OIRP kwotę 3.000 zł oraz odmówił obwinionemu zwrotu kosztów obrony.

Obrońca obwinionego wniósł zażalenie na pkt II wskazanego postanowienia, zarzucając:

1. naruszenie art. 632 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 74¹ ustawy o radcach prawnych poprzez brak jego zastosowania i wadliwe zastosowanie w jego miejsce art. 632a § 1 k.p.k. w zw. z art. 74¹ ustawy o radcach prawnych w sytuacji, w której nic wystąpił wyjątkowy wypadek, o którym mowa w art. 632a § 1 k.p.k., albowiem do przedawnienia karalności w sposób walny przyczyniły się uchybienia Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego
2. obrazę przepisów postępowania, tj. art. 74¹ w zw. z art. 70⁶ ustawy o radcach prawnych w zw. z art. 632 pkt 2 k.p.k., art. 616 §1 pkt 2 k.p.k. w zw. z §11 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 pkt 3 i 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych poprzez jego niezastosowanie w sprawie albo błędną wykładnię i przyjęcie, że przepis ten nie ma zastosowania do kosztów obrony w niniejszej sprawie
3. brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego, poprzez pominięcie przy

ustalaniu rozdziału kosztów postępowania, czy i w jaki sposób do umorzenia postępowania na skutek przedawnienia karalności przyczyniła się postawa oskarżyciela, a w szczególności jaki wpływ na czas trwania postępowania miały zaniechania, działania i uchybienia proceduralne rzecznika dyscyplinarnego oraz wpływ czasu związany ze zmianą osoby rzecznika dyscyplinarnego prowadzącego dochodzenie

4. błąd w ustaleniach faktycznych poprzez przyjęcie, że postawa radcy prawnego J. K. przyczyniła się do umorzenia postępowania na skutek przedawnienia karalności w przypadku, gdy działania i wnioski składane przez obwinionego były dopuszczalne w ramach procedury oraz prawa do obrony.

Obrońca obwinionego wniósł o:

1. zmianę postanowienia poprzez obciążenie OIRP pełnymi kosztami postępowania dyscyplinarnego i zasądzenie od niej na rzecz radcy prawnego J. K. zwrotu poniesionych kosztów obrony
2. zasądzenie na rzecz obwinionego kosztów postępowania odwoławczego, w tym kosztów obrony według norm przepisanych.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny KIRP uznał zażalenie obrońcy obwinionego za zasadne.

W myśl art. 70⁶ ust. 2 ustawy o radcach prawnych w razie ukarania koszty ponosi obwiniony, zaś w pozostałych przypadkach, w zależności od tego czy w sprawie orzekał OSD czy WSD, odpowiednio - właściwa OIRP, bądź KIRP.

Z kolei wydatki związane z ustanowieniem obrońcy z wyboru pokrywa na wstępie obwiniony (art. 620 k.p.k.). Stanowią one uzasadniony wydatek strony (art. 616 §1 pkt 2 k.p.k.). W oparciu o art. 632 k.p.k., stosowanym odpowiednia zgodnie z art. 74¹ ustawy o radcach prawnych, w przypadku orzeczenia uniewinniającego lub umorzenia postępowania, koszty procesu ponosi, w zależności od etapu postępowania, właściwa OIRP lub KIRP.

Zdaniem Wyższego Sądu Dyscyplinarnego, zwrot wydatków na rzecz obwinionego nie mieści się w kategorii kosztów postępowania dyscyplinarnego, o których mowa w art. 70⁶ ustawy o radcach prawnych. Koszty tam określone dotyczą wydatków okręgowych izb i Krajowej Izby Radców Prawnych z tytułu funkcjonowania samorządowego wymiaru sprawiedliwości w związku z postępowaniem dyscyplinarnym. Ponoszą je ostatecznie, w zależności od wyniku sprawy, obwiniony bądź samorząd. Zwrot wydatków na rzecz obwinionego nie wchodzi do limitu

ryczałtowego, określonego w uchwale KRRP nr 86/IX/2015 z dnia 20 marca 2015 r. w sprawie określenia wysokości zryczałtowanych kosztów postępowania dyscyplinarnego, wydanej na podstawie delegacji ustawowej zawartej w art. 70⁶ ust. 3 ustawy o radcach prawnych. Natomiast podstawę zasądzenia zwrotu wydatków na rzecz obwinionego stanowi, stosowany odpowiednio, wskazany art. 632 k.p.k.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny nie widzi też podstaw do tego, by różnicować zasądzanie zwrotu wydatków z tytułu ustanowienia obrońcy od tego, czy mamy do czynienia z obrońcą z wyboru, czy z urzędu.

W ocenie Wyższego Sądu Dyscyplinarnego, przeszkodą w orzekaniu przez sądy dyscyplinarne samorządu radcowskiego o zwrocie kosztów ustanowienia obrońcy, nie może być

sam brak przepisów określających, jak należy ustalać koszty postępowania dyscyplinarnego w oparciu o jakie kryteria miarkować ich wysokość. Argumentacja tego rodzaju występowała wcześniej w części orzeczeń dyscyplinarnych. Należy wziąć pod uwagę, że wprawdzie rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie nie stanowi bezpośrednio o kosztach postępowania dyscyplinarnego i nie określa stawek wynagrodzenia za prowadzenie spraw dyscyplinarnych, ale przepis §20 tego rozporządzenia przewiduje, że wysokość stawek minimalnych w sprawach nieokreślonych w rozporządzeniu ustala się, przyjmując za podstawę stawkę w sprawach o najbardziej zbliżonym rodzaju. Zgodnie zaś z §15 ust. 1 tego rozporządzenia wysokość wynagrodzenia ustala się z uwzględnieniem stawek minimalnych wskazanych w tej regulacji. Takie stanowisko WSD zajął m.in. w postanowieniach z dnia 15 lutego 2019 r., WO-156/18, z dnia 27 kwietnia 2020 r., WO-207/20, z dnia 7 lipca 2021 r., WO-137/20 i z dnia 10 sierpnia 2021 r., WO-45/21 i W)-174/20 z dnia 17 lutego 2022 r..

Przepis art. 632a § 1 k.p.k. przewiduje wyjątek od reguły z art. 632 k.p.k., stanowiąc, iż w wyjątkowych wypadkach, w razie umorzenia postępowania, sąd może orzec, że koszty procesu ponosi w całości lub w części oskarżony, a w sprawach z oskarżenia prywatnego oskarżony lub Skarb Państwa.

Jak pisze D. Drajewicz w: dr Sławomir Buczma, dr Dariusz Drajewicz, dr Piotr Gensikowski, dr Rafał Kierzyńska, Wiesław Koziół. Kodeks postępowania karnego. Komentarz. Tom 2 - Wydawnictwo C.H.Beck. Warszawa 2020, str. 1064-1065 (...) zasadniczym kryterium decydującym o tym, czy zachodzi ów «wyjątkowy wypadek», jest przyczyna powstania kosztów

procesu.

Oceniając sprawę pod tym kątem należy uznać, że to nie obwiniony w sposób zawiniony przyczynił się do tak długiego i wieloetapowego prowadzenia sprawy. Zarzucane obwinionemu, zgodnie z wnioskiem o ukaranie 3 czyny miały mieć miejsce od 11 września do 6 października 2016 r. (nieinformowanie klientów o przebiegu sprawy), w dniu 30 sierpnia 2016 r. (zawarcie ugody o treści niezgodnionej z klientami) i od 22 maja do 6 października 2016 r. (nieokreślenie zakresu usług, wysokości honorarium a także zasad ponoszenia opłat i wydatków).

Obrońca obwinionego przedstawił w odwołaniu szczegółową chronologię postępowania, analizując poszczególne czynności od chwili wpłynięcia skargi, tj. od dnia 29 marca 2017 r. do wydania postanowienia z 15 czerwca 2021 r. o umorzeniu. Autor odwołania ocenił poszczególne czynności procesowe pod kątem ich znaczenia dla upływu terminu przedawnienia karalności.

Najważniejsze elementy tego zestawienia w porządku chronologicznym przedstawiają się następująco:

- skarga wpłynęła do OIRP w dniu 26 czerwca 2017 r.
- po złożeniu wniosku o ukaranie, w wyniku postanowienia Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego z dnia 4 czerwca 2019 r. akta zostały zwrócone Rzecznikowi Dyscyplinarnemu OIRP : uwagi na istotne braki w postępowaniu
- w dniu 30 września 2019 r. Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego złożył kolejny wniosek o ukaranie
- dnia 6 listopada 2019 r. Przewodnicząca OSD zniosła termin rozprawy wyznaczony na 6 listopada 2019 r.
- na rozprawę przed OSD w dniu 11 lutego 2020 r. nie stawił się Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego
- kolejny termin rozprawy, wyznaczony na 17 marca 2020 r., został zniesiony z uwagi na ogłoszenie stanie pandemii
- na rozprawie w dniu 16 czerwca 2020 r. nie stawili się pokrzywdzeni, nie stawił się obrońca obwinionego, który nie został poinformowany o wyznaczeniu terminu posiedzenia, nie stawił się też obwiniony usprawiedliwiając swoje niestawiennictwo. W tym dniu OSD podjął decyzję o zwrocie akt Rzecznikowi Dyscyplinarnemu.
- Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego OIRP wyznaczył obwinionemu 3 terminy do stawienia

się w celu przedstawienia postanowienia o zmianie postanowienia o przedstawieniu zarzutów: 2 października 2020 r., 30 października 2020 r. i 27 listopada 2020 r. Obwiniony nie stawiał się, za każdym razem usprawiedliwiając swoją nieobecność

- zarządzeniem z dnia 27 listopada 2020 r. obwinionemu wyznaczono 3 terminy do stawienia się - 22 grudnia 2020 r., 29 grudnia 2020 r. i 4 stycznia 2021 r. Wezwanie zostało doręczone obwinionemu w dniu 16 grudnia 2020 r.

Obwiniony rozumiał to pismo jako możliwość wyboru terminu spośród trzech podanych i wybrał termin 4 stycznia 2021 r., o czym zawiadomił pismem, które wpłynęło OIRP w dniu 23 grudnia 2020 r.

Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego uznał nieobecność na pierwszym ze wskazanych terminów (22 grudnia 2020 r.) za nieusprawiedliwioną i nakazał przesłać obwinionemu postanowienie o przedstawieniu zarzutów z dnia 22 grudnia 2020 r.

- w dniu 29 marca 2021 r. Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego wydał postanowienie o zakończeniu dochodzenia
- rozprawy przed Okręgowym Sądem Dyscyplinarnym OIRP wyznaczone na 18 maja 2021 r., 17 czerwca 2021 r., 27 lipca 2021 r., 23 września 2021 r. zostały odroczone z uwagi odpowiednio na: wniosek obwinionego, chorobę obwinionego, chorobę sędziego i chorobę obwinionego.
- Okręgowy Sąd Dyscyplinarny OIRP w dniu 15 grudnia 2021 r. przeprowadził rozprawę i umorzył postępowanie.

Akta sprawy potwierdzają taki przebieg postępowania w niniejszej sprawie.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny KIRP nic znalazł w tej sytuacji podstaw do zastosowania, w zakresie ponoszenia kosztów postępowania, wyjątku przewidzianego w art. 632a k.p.k. Przebieg postępowania nie uzasadnia tezy, że przedawnienie karalności spowodował obwiniony, bądź co najmniej znacznie się do tego przyczynił. Nawet nieobecność obwinionego na wezwanie Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego w dniu 22 grudnia 2020 r. trudno uznać za nieusprawiedliwioną. Nie sposób bowiem przyjąć, że wyznaczając trzy terminy w celu dokonania tej samej czynności, intencją organu dochodzenia było, by obwiniony stawiał się na każdym z nich. skoro wprost tego nie wskazał. W tej sytuacji interpretacja przyjęta przez obwinionego, że wystarczyło, by wskazał któryś z tych terminów (a może nawet po prostu stawiał się na jednym z nich) była usprawiedliwiona.

Wypada też zwrócić uwagę, że Wyższy Sąd Dyscyplinarny w postanowieniu z dnia 22 kwietnia 2021 r., WO-189/20 wskazał na wpływ sposobu prowadzenia postępowania na efekt w postaci poniesienia powstałych kosztów tego postępowania. Zgodnie z nim, skutki zawinionych uchybień Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego, generujących kolejne koszty postępowania dyscyplinarnego, nie mogą obciążać strony obwinionej. W takiej sytuacji zastosowanie ma przepis art. 624 § 1 k.p.k. umożliwiający zwolnienie z kosztów sądowych ze względów słuszności nawet w przypadku ukarania poprzez odstąpienie od zasądzenia od obwinionego całości lub części kosztów postępowania. Tym bardziej więc w sytuacji, gdy postępowanie umorzono, w okolicznościach wskazanych wyżej, nie można mówić o spełnieniu się przesłanek, o których mowa w art. 632a k.p.k.

Natomiast pozostałe zmiany terminów poszczególnych czynności postępowania, nawet jeżeli ich przyczyny leżały po stronie obwinionego, były honorowane przez Rzecznika i Sąd dyscyplinarny I instancji, którzy odraczali czynności, nie znajdując podstaw do uznania, że niestawiennictwo obwinionego nie stanowiło przeszkody do rozpoznania sprawy w trybie art. 68 ust. 2 ustawy o radcach prawnych.

Zatem, i te przypadki nie wyczerpują dyspozycji przepisu zezwalającego na odstąpienie od przewidzianego procedurą rozkładu kosztów postępowania (art. 632 w zw. z art. 74¹ ustawy o radcach prawnych).

Mając to na względzie Wyższy Sąd Dyscyplinarny dokonał zmiany zaskarżonego postanowienia i obciążył kosztami postępowania, o których mowa w art. 70⁶ ustawy o radcach Okręgową Izbę Radców Prawnych oraz przyznał obwinionemu zwrot kosztów obrony za obie instancje z zastosowaniem - jako najbardziej zbliżonych charakterem - stawek minimalnych za prowadzenie spraw karnych.

O kosztach postępowania zażaleniowego Wyższy Sąd Dyscyplinarny orzekł na podstawie art. 70⁶ ustawy o radcach prawnych.

Mając na uwadze powyższe, orzeczono jak w sentencji.